

Список використаних джерел

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К. : НІСД, 2015. – 684 с.
 2. Дорожня карта освітніх реформ повинна стати суспільним договором між владою та громадянським суспільством [Електронний ресурс] : Національна Рада Реформ. – Режим доступу : <http://reforms.in.ua/ua/news/dorozhnya-karta-osvitnih-reform-povynna-staty-suspilnym-dogovorom-mizh-vladoyu-ta>.
 3. Обласна програма розвитку освіти «Новий освітній простір Харківщини» на 2014 – 2018 роки» [Електронний ресурс] : рішення Харківської обласної ради від 19 грудня 2013 р. № 885-VI (XXVII сесія VI скликання). – Режим доступу : <http://dniokh.gov.ua/?p=3145>.
 4. Освіта [Електронний ресурс] : статистична інформація Головного управління статистики у Харківській області. – Режим доступу : <http://kh.ukrstat.gov.ua/index.php/osvita-stat>.
 5. Про затвердження змін до Переліку напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти і науки України від 16 червня 2005 р. № 363. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0816-05>.
 6. Про кафедру управління освітою [Електронний ресурс] : офіційний сайт Національної академії державного управління при Президентіві України. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/education/>.
 7. Реформа освіти [Електронний ресурс] : Національна Рада Реформ. – Режим доступу : <http://reforms.in.ua/ua/reforms/reforma-osvity#overview>.
- Стратегія розвитку Харківської області на період до 2020 року. – Х., 2015. – С. 41 – 46; 134 – 136; 148 – 153.
8. Чисельність населення (за оцінкою) на 1 січня 2016 року та середня чисельність у 2015 році [Електронний ресурс] : статистична інформація Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Сазонова Олена Володимирівна, канд. філол. наук, доцент

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, Чернігів, Україна

**САМОСТІЙНА РОБОТА ФІЛОЛОГІВ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ
ПОКРАЩЕННЯ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ**

Лісабонська декларація Європейської асоціації "Університети Європи після 2010 року: різноманітність за єдності цілей" передбачає коригування методик викладання та всього навчального процесу з урахуванням потреб студентів. Конкретні перетворення в системі освіти України суттєво впливають на характер викладацької діяльності. Задля цього педагоги все більше орієнтуються на створення таких технологій і способів впливу на особистість, щоб утримати баланс між соціальними та індивідуальними потребами, крім того, запускаючи механізм саморозвитку (самовдосконалення, самоосвіти), викладачі мають забезпечити готовність особистості до можливих змін суспільства, до реалізації власних потреб, умінь та навичок. Йдеться не тільки про технологізацію навчального процесу, про збільшення практичної спрямованості освіти, про впровадження нових форм оцінки результатів діяльності як студента, так і викладача. Головне – кардинально змінити функції викладача, покликаного не передавати наявні у нього знання, а навчити студента вчитися протягом усього подальшого професійного життя, що зумовить потребу вдосконалення професійних компетенцій самого викладача.

Усі освітні програми містять спеціальний розділ – самостійна робота, що є обов'язковим в умовах інтеграції національної освітньої системи до спільного європейського континууму, зокрема впровадження кредитно-модульної системи навчання. Вимоги сьогодення спонукали до прийняття «Положення про самостійну роботу студентів ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка», що складені відповідно до Законів України «Про освіту»,

«Про вищу освіту», «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», рекомендацій МОН України. Положення визначає загальні вимоги щодо організації самостійної роботи студентів (СРС) в умовах кредитно-трансферної системи навчання, що полягають у визначенні основних підходів до самостійної роботи студентів, конкретизації нормативно-правової бази її організації, а також змісту, технологій, критеріїв оцінювання результатів.

Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів є суттєвим засобом формування таких рис студентів, як самостійність, ініціативність, дисциплінованість, точність, почуття відповідальності. Усі ці риси необхідні майбутньому фахівцю у навчанні і професійній діяльності. Вони також є важливими для суспільно-активного громадянина України незалежно від його спеціальності. Отже, самостійна робота формує здатність до відповідальної, творчої, креативної діяльності, вміння обробляти інформацію та приймати рішення в нестандартних ситуаціях. Розробка науково-методичного супроводу СРС та організаційно-методичного забезпечення індивідуальної роботи студентів є одним з провідних напрямків діяльності кафедр в умовах скорочення аудиторних годин за рахунок збільшення часу на СРС. Окремі пункти Положення конкретизуються в методичних рекомендаціях кафедр з урахуванням специфіки спеціальностей.

Організація самостійної роботи передбачає її безпосередній зв'язок з аудиторними формами навчання. Система керівництва індивідуальною самостійною роботою студентів охоплює її чітке планування, детальне продумування щодо організації, безпосереднє або опосередковане керівництво з боку викладача, систематичний контроль за поетапними і кінцевими результатами самостійної роботи студентів, оперативне доведення до відома студентів оцінки результатів їх самостійної роботи і внесення відповідних корективів у її організацію. Відбір та структурування змісту для самостійної роботи відбувається за такими принципами: модульності (як змістової завершальної частки навчальної дисципліни); системності; міждисциплінарності та інтеграції; індивідуалізації та диференціації; креативності для формування у студентів навичок вирішення практичних задач на репродуктивному, адаптивному, частково-пошуковому та творчому рівнях складності; компенсаторності (розширення «фонових» знань за рахунок орієнтації студентів на самостійний пошук і систематизацію додаткової інформації, нарощення «ядра» набутих професійно значущих знань із метою забезпечення повноти їх актуалізації), багаторівневості, що передбачає забезпечення «поетапного» ускладнення змісту навчально-дослідницької діяльності завдяки скороченню або ускладненню завдань дослідження, звуження або розширення «інформаційного поля» дослідницьких завдань. Принцип багаторівневості дозволяє в повному обсязі врахувати індивідуальні можливості студентів, рівень їхнього актуального розумового розвитку, ступінь оволодіння навчальним матеріалом.

Форми та види самостійної роботи визначаються викладачем або кафедрою відповідно до змісту та структури залікового кредиту, змістового наповнення модуля тощо. Рекомендовано використовувати такі види завдань:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- вивчення окремих змістових модулів курсу (тем або питань), передбачених для самостійного опрацювання з метою реферування, анотування, складання тезового плану, конспекту тощо;
- реферування першоджерел;
- аналіз, синтез, порівняння, узагальнення явищ, фактів, закономірностей, викладених у друкованих джерелах інформації з метою підготовки відповідей на поставлені напередодні запитання;
- складання таблиць, графіків, оформлення ілюстрацій;
- виконання графічних робіт;

- виконання вправ;
- підготовка додаткового матеріалу до лекції відповідно до заданого плану;
- підготовка до виступу на семінарському занятті;
- підготовка до проведення та захисту лабораторних (практичних) робіт;
- переклад іноземних текстів встановлених обсягів;
- розв'язання і письмове оформлення задач, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру;
- підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів;
- виконання домашніх модульних робіт;
- підготовка до проведення контрольних заходів (складання змістових модулів, написання модульних контрольних робіт, іспитів тощо);
- моделювання процесів, уроків, навчальних занять, позакласних виховних заходів;
- виконання творчих завдань, які передбачають самостійне складання задач, тестових завдань, комплексу вправ тощо та їх оформлення;
- використання кейс-методів (ситуаційні завдання);
- виконання групових проектів;
- оформлення звітів за результатами практик, виконання науково-дослідних робіт, творчих завдань;
- підготовка наукових доповідей, анотацій, статей, тез;
- виконання підготовчих, інформаційних самостійних робіт;
- робота з пошуковими системами Інтернет..

Під час розробки змісту та технологій організації самостійної роботи слід враховувати структуру компетенцій, що визначають готовність студента організувати самостійну роботу, а саме:

- базові знання студента освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра, спеціаліста, магістра: методології наукового дослідження; наукової організації праці студента ВНЗ; джерел з отримання інформації та технологій користування ними; особливостей організації самостійної роботи за кредитно-трансферною системою навчання; особливостей модульно-рейтингової системи оцінювання ВНЗ; форм і видів самостійної роботи студента у ВНЗ; методів наукового дослідження; сучасних форм самоосвіти, технологій самонавчання; основних положень концепції навчання упродовж життя; технології проективної роботи.

- базові вміння і навички студента освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра, спеціаліста, магістра, зокрема

інтелектуальні:

- володіти понятійним апаратом наукового дослідження; виділяти головне, другорядне в інформаційних (наукових) текстах; свідомо використовувати логічні прийоми мислення (аналогія, порівняння, зіставлення, аналіз, синтез); інтерпретувати отримані результати власної інтелектуальної діяльності, робити висновки, узагальнення; працювати з інформацією (класифікувати, узагальнювати, інтерпретувати).

пошукові, дослідницькі: самостійно знаходити необхідну інформацію в інформаційному полі; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; використовувати наукові методи пізнання – моделювання, експеримент, спостереження, роботу з першоджерелами тощо; визначати основні компоненти наукового дослідження, складати програму наукового дослідження; адекватно оцінювати власну діяльність.

інформаційні: використовувати інформаційні та комунікаційні технології для отримання необхідної інформації, класифікації, систематизації та її оформлення; послуговуватися технологіями постійного оновлення знань, удосконалення навичок; розробляти власні стратегії, моделі самоосвіти; організувати процес самонавчання; визначати доцільність власних освітніх траєкторій; добирати власні прийоми навчання; виконувати проекти; використовувати нові технології та засоби комунікації; швидко адаптуватися до нових умов праці або навчання, знаходити нові рішення, долати труднощі.

Контроль самостійної роботи та оцінка її результатів організуються як єдність двох форм: самоконтроль і самооцінка студента; контроль і оцінка з боку викладачів, державних екзаменаційних і атестаційних комісій, державних інспекцій тощо.

Інноваційність СРС полягає у передачі знань, а також у можливості самостійно освоювати методи, техніки ефективного пошуку, відбору, переробки та застосування необхідної інформації. Оцінювання якості професіоналізму спеціаліста у певній галузі виробництва чи сфері освіти спирається на його діяльнісний потенціал, зумовлений інтелектуальним рівнем фахівця, набором набутих професійних компетенцій, спроможністю мобільно та ефективно вирішити будь-яку професійну задачу. Відтак сучасний випускник ВНЗ усвідомлює, що його майбутнє працевлаштування безпосередньо залежить від рівня розвитку здібностей та умінь (як загальних, так і професійних). Реалізуючи творчий та інтелектуальний потенціал, майбутні педагоги зможуть відповідати сучасним вимогам і змінам у системі освіти України.

Самохін Микола Кузьмич, канд. пед. наук, доцент

Бабич Дарія Сергіївна, студентка

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ ЦІЛЬОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УКРАЇНІ

У період складних соціально-економічних потрясінь, кризи духовності, погіршення екологічної ситуації все більшу занепокоєність викликає стан здоров'я та фізичної підготовленості молодого покоління. Кардинальні зміни, які відбуваються в усіх сферах життєдіяльності суспільства, вимагають нових удосконалених підходів щодо формування гармонійно розвиненої, суспільно активної, фізично досконалої, здорової особистості. Тому одним з пріоритетних завдань держави було і залишається виховання особистості в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної та суспільної державної цінності.

Зазначена проблема неодноразово знаходила своє підтвердження в різноманітних соціологічних дослідженнях, якими було доведено, що для сучасної молоді підвищення рівня власного здоров'я є завданням другорядного значення. У зв'язку з цим проблема формування культури збереження здоров'я молодого покоління належить до першочергових завдань державної політики на сучасну етапі.

Перш ніж звертатись до нормативно-правових актів, доцільним було б проаналізувати процес розвитку фізичної культури і спорту та розуміння поняття здоров'я, щоб зрозуміти, які чинники призвели до унормування визначеного питання на законодавчому рівні.

Цінність здоров'я була усвідомлена людством ще у часи Античності. Так, давні римляни говорили: «Mens sana in corpore sano» – «У здоровому тілі – здоровий дух». Термін «sanos» із латині буквально перекладається як цілий, неушкоджений, здоровий. Цим терміном людство користувалося протягом багатьох століть, вважаючи його найадекватнішим для визначення оптимального фізичного стану людини. У Стародавній Греції цінувалось гарне здоров'я, вправне тіло та фізична краса. Основними засобами збереження здоров'я людини вважались фізичні вправи, харчові обмеження, постійне тренування волі й характеру, що обумовлено потребою держави в сильних, здорових воїнах, здатних воювати та перемагати. Дух змагання й перемоги греків сприяв виникненню в 776 р. до н. е. Олімпійських ігор, які проводяться і в наш час [6, с. 35].

Щодо нашої держави, то нажаль, конкретних історичних відомостей про формування та розвиток фізичної культури на теренах України обмаль. Відомо, що наші предки жили в тісному контакті з природою і працювали синхронно з природними ритмами.